

Міністерство освіти і науки України
Сумський національний аграрний університет
Юридичний факультет
Кафедра приватного права та соціального забезпечення

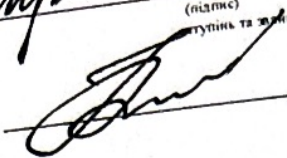
Робоча програма (силабус) освітнього компонента

**ОК 9. Актуальні проблеми екологічного та
земельного права**

(обов'язковий)

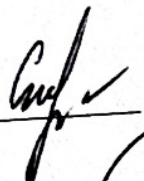
Реалізується в межах освітньої програми ***Право***
Галузь знань Д Бізнес, адміністрування та право
за спеціальністю Д8 Право
на другому (магістерському) рівні вищої освіти

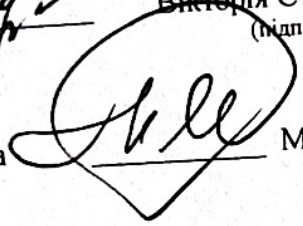
Розробники: Вікторія СТРЕЛЬНИК, к.ю.н., доцент
(підпис) (прізвище, ініціали) (вчений)
ступінь та звання, посада

 Валентина НЕЖВЕЛО,
доктор філософії за спеціальністю 081
Право
(підпис) (прізвище, ініціали) (вчений)
ступінь та звання, посада

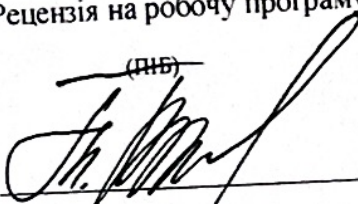
Розглянуто, схвалено та затверджено на засіданні кафедри приватного права та соціального забезпечення	протокол від <u>29.05.2026</u> № <u>18</u>
	Завідувач кафедри <u></u> Вікторія СТРЕЛЬНИК (підпис) (прізвище, ініціали)

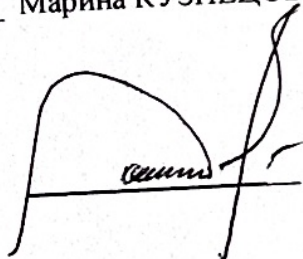
Погоджено:

Гарант освітньої програми Вікторія СТРЕЛЬНИК
(підпис) (ПІБ)

Декан факультету, де реалізується освітня програма Марина КУЗНЕЦОВА
(ПІБ) (підпис)

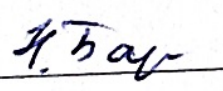
Рецензія на робочу програму (додається) надана:

(ПІБ)

Методист відділу якості освіти, ліцензування та акредитації

(ПІБ)

 Марія Гаркуша
(підпис)

Зареєстровано в електронній базі: дата: 17.06. 2026 р.

Інформація про перегляд робочої програми (силабусу):

Навчальний рік, в якому вносяться зміни	Номер додатку до робочої програми з описом змін	Зміни розглянуто і схвалено		
		Дата та номер протоколу засідання кафедри	Завідувач кафедри	Гарант освітньої програми

1. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ОСВІТНІЙ КОМПОНЕНТ				
1.	Назва ОК	Актуальні проблеми екологічного та земельного права		
2.	Факультет/кафедра	Юридичний факультет, кафедра приватного права та соціального забезпечення		
3.	Статус ОК	Обов'язковий		
4.	Програма/Спеціальність (програми), складовою яких є ОК для (заповнюється для обов'язкових ОК)	Освітньо-професійна програма «Право» за спеціальністю D8 «Право»		
5.	ОК може бути запропонований для (заповнюється для вибіркових ОК)			
6.	Семестр та тривалість вивчення	Денна форма навчання: 1 (осінній семестр), 12 тижнів, іспит 2 (весняний семестр), 12 тижнів, іспит Заочна форма навчання: 1 (осінній семестр), іспит		
7.	Кількість кредитів ЄКТС	5 кредитів ЄКТС		
8.	Загальний обсяг годин для <u>денної форми</u> навчання та їх розподіл – 150 годин	Контактна робота(заняття)		Самостійна робота
		Денна форма (1 семестр, осінь) – 90 годин	Лекційні – 12 годин Практичні /семінарські – 24 годин	54 годин
		Денна форма (2 семестр, весна) – 60 годин	Лекційні – 12 годин Практичні /семінарські – 12 годин	36 годин
		Заочна форма (1 семестр, осінь) – 150 годин	Лекційні – 8 годин Практичні /семінарські – 8 годин	134 годин
9.	Мова навчання	Державна (українська)		
10.	Викладачі/Координатори освітнього компонента	Стрельник Вікторія Валеріївна, доцент кафедри приватного права та соціального забезпечення Години консультацій – кожного понеділка о 13:00, кабінет 109 г Нежевело Валентина Вікторівна, доктор філософії за спеціальністю 081 Право, доцент кафедри приватного права та соціального забезпечення. Години консультацій – кожного понеділка о 12.15, кабінет 109 г		
11.1	Контактна інформація	viktoriastrelnyk@gmail.com valentina_tsurkan.27@ukr.net		
11.	Загальний опис освітнього компонента	Відповідно до сучасних соціальних замовлень магістри галузі знань «Право» повинні володіти знаннями та вміннями у відповідній галузі, уміти аналізувати, застосовувати та відповідно надавати аналіз доктринам і нормативно-правовим актам конкретних галузей права. Вивчення даної навчальної дисципліни дозволяє досягнути актуальні проблеми охорони навколишнього середовища та колізійні аспекти у правовому регулюванні відносин з раціонального використання та охорони земельних ділянок різних категорій. Правове регулювання охорони довкілля та земельних відносин постійно змінюється та оновлюється, і, незважаючи на це, залишається далеким від досконалості. Відсутність чіткого розуміння сутності й адекватного законодавчого врегулювання еколого-правових відносин як специфічного правового явища певною мірою обмежує можливості учасників правовідносин здійснювати свої права та виконувати обов'язки, задовольняти відповідні інтереси. За таких умов надзвичайно актуальним є здійснення наукового аналізу основних		

		блоків екологічних та земельних відносин, встановлення їхньої сутності та правової природи, притаманних їм ознак, а також дослідження особливостей конкретних із них. Розуміння проблемних питань теорії, практики та законотворчості в сфері охорони природи потребують ґрунтового наукового аналізу доктринальних теоретичних досліджень, системного тлумачення законодавчих приписів, аналізу правозастосовної практики, правових позицій вищих судових інстанцій.
12.	Мета освітнього компонента	<i>Мета освітнього компонента:</i> полягає у підготовці магістрантів, що володіють достатнім обсягом теоретичних знань, практичних умінь і навичок для визначення актуальних проблем у сфері екологічного та земельного права, а також у формуванні концептуальних системних наукових уявлень про наукові підходи щодо трактування місця екологічного та земельного права в системі права України, в тому числі поглиблення та систематизація доктринальних уявлень про природу зазначених правовідносин.
13.	Передумови вивчення ОК, зв'язок з іншими освітніми компонентами ОП	Передумови вивчення ОК: Професійна етика та правове регулювання ІІІ Зв'язок з іншими освітніми компонентами ОП: Актуальні проблеми конституційного та адміністративного права Актуальні проблеми процесуального права Приватне право: практика тлумачення та застосування Правове забезпечення розвитку аграрної сфери в умовах євроінтеграції
14.	Політика академічної доброчесності	Політика академічної доброчесності в Сумському національному аграрному університеті ґрунтується на базових цінностях і принципах чесності, відповідальності, справедливості, поваги, довіри, прозорості, персональної відповідальності та нетерпимості до порушень академічної доброчесності. Норми, що формують політику академічної доброчесності в СНАУ, закріплені у таких внутрішніх документах: Кодекс академічної етики та академічної доброчесності СНАУ (https://surli.cc/qusnwa); Положення про порядок перевірки академічних та наукових текстів на унікальність в СНАУ (https://surl.li/tjraux); Положення про використання штучного інтелекту у СНАУ (https://surl.li/zkvosb). Перевірка робіт на ознаки академічного плагіату здійснюється за допомогою систем StrikePlagiarism.com. Обов'язковій перевірці підлягають кваліфікаційні роботи здобувачів вищої освіти, рукописи дисертацій, монографій, підручників, посібників та статей; інші роботи перевіряються вибірково. Використання ІІІ допускається як допоміжного інструменту для пошуку, структурування, редагування, перекладу чи попереднього аналізу інформації. При цьому автор має зберігати особисте авторство, критично перевіряти згенерований зміст, не подавати результати роботи ІІІ як власний науковий результат та зазначати факт його істотного використання. Недоброчесним вважається використання ІІІ для повного чи часткового виконання завдань замість здобувача,

		генерації недостовірних джерел, фальсифікації даних, обходу перевірки на унікальність, а також подання згенерованих результатів як власних без належного розкриття. В університеті формується нульова толерантність до академічної недоброчесності. За порушення цих норм здобувачі освіти притягуються до відповідальності згідно із Законом України «Про академічну доброчесність», спеціальними законами у сфері освіти і науки та внутрішніми нормативними документами СНАУ..
15.	Посилання на курс у Moodle	Осінній семестр – https://cdn.snau.edu.ua/moodle/course/view.php?id=2238 Весняний семестр - https://cdn.snau.edu.ua/moodle/course/view.php?id=2739
16.	Ключові слова	1 семестр: Землевласність, землекористування, права та гарантії на землю, охорона земель, проблемність правових режимів земель. 2 семестр: Сталий розвиток, екологічна безпека, кліматичні зміни, раціональне природокористування, охорона природних об'єктів.

2. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ОСВІТНІМ КОМПОНЕНТОМ ТА ЇХ ЗВ'ЯЗОК З ПРОГРАМНИМИ РЕЗУЛЬТАТАМИ НАВЧАННЯ

Результати навчання за ОК 9: Після вивчення освітнього компонента студент очікувано буде здатен...»	Програмні результати навчання, на досягнення яких спрямований ОК 9								Як оцінюється РН
	ПРН 3	ПРН 4	ПРН 7	ПРН 9	ПРН 11	ПРН 12	ПРН 13	ПРН 18	
ДРН1. Вільно оперувати понятійно-категоріальним апаратом у сфері екологічного та земельного права, застосовувати їх при проведенні наукових та науково-практичних досліджень.	х				х				Використання технічних засобів навчання, використання проблемних ситуацій, використання тестів навчальних і контролюючих тестів.
ДРН2. Юридично грамотно та аргументовано приймати ефективне правове рішення, викладати його в усній та письмовій формі									Виконання індивідуальних та групових теоретико-прикладних завдань під час аудиторних занять та самостійної роботи студента;

									виконання тестових завдань
ДРН3. Самостійно обґрунтовувати та застосовувати відповідні положення актів чинного законодавства та матеріали судової практики при розв'язанні ситуаційних завдань в межах запропонованої конкретної практичної ситуації.					x	x	x	x	Використання технічних засобів навчання, використання проблемних ситуацій
ДНР 4. Аналізувати та використовувати чинне екологічне та земельне законодавство для розширення свого правового кругозору, правової культури та вирішення проблемних питань, що виникають у практичній діяльності.	x		x			x			Виконання індивідуальних та групових теоретико-прикладних завдань під час аудиторних занять та самостійної роботи студента; виконання тестових завдань
ДРН 5. Вирішувати практичні завдання пов'язані із збереженням природних ресурсів, забезпеченням удосконалення відповідних правових механізмів, зокрема за умов посилення європейської та міжнародної інтеграції України, розвитку ринкових відносин, утвердження рівності різних форм власності на землю		x	x	x		x	x		Використання технічних засобів навчання, використання проблемних ситуацій
ДРН 6. Виявляти				x					Виконання

недосконалість окремих норм, проблеми у їх застосуванні, знаходити шляхи їх вирішення; орієнтуватись у напрямках розвитку земельних відносин .									індивідуальних та групових теоретико-прикладних завдань під час аудиторних занять та самостійної роботи студента; виконання тестових завдань
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

3. ЗМІСТ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА (ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ)

Тема. Перелік питань, що будуть розглянуті в межах теми	Розподіл в межах загального бюджету часу			Рекомендована література ¹	
	Аудиторна робота (денна\заочна)	Сам роб (денна\заочна)			
Осінній І семестр					
	Лк	П.з /	Л а б.		
Тема 1. Проблеми земельного права як самостійної галузі права 1. Науково-правничі школи в Україні, які досліджують питання земельного права та земельного законодавства. 2. Проблеми поняття землі як інтегрованого та диференційованого об'єкта правового регулювання. 3. Проблеми поняття сучасного земельного права України.	2/2	2/2		10/20	1-3
Тема 2. Проблеми джерел земельного права України 1. Проблеми законодавчого врегулювання земельних відносин в умовах сьогодення. 2. Проблеми законодавчого врегулювання земельних відносин в контексті необхідності розмежування правового регулювання відносин, об'єктами яких виступають земельні ділянки та нерухоме майно. 3. Рішення та висновки Конституційного суду в системі джерел земельного права. 4. Проблеми співвідношення стандартів та інших нормативно-технічних документів з джерелами земельного права.	2/-	2/2		12/22	1-4

¹ Конкретне джерело із основної чи додатково рекомендованої літератури

Тема 3. Проблеми права власності на землю. 1. Право власності на землю: проблеми поняття, ознаки, функції. 2. Проблеми форм права власності на землю. 3. Проблеми реалізації права приватної, державної та комунальної власності на землю. 4. Проблеми набуття права власності на земельні ділянки за різними правовими формами 5. Проблеми припинення права власності на земельну ділянку. 6. Гарантії права власності на землю.	2/2	4/2		4/12	1-4
Тема 4. Проблеми права землекористування. 1. Право землекористування: проблеми поняття та видів. 2. Проблеми права постійного землекористування. 3. Проблеми земельних орендних відносин. 4. Проблеми земельних сервітутних відносин.	2/2	4/2		4/20	1-4
Тема 5. Проблеми правового регулювання управління у галузі використання, відтворення та охорони земель 1. Проблеми управлінських відносин у галузі використання, відтворення та охорони земель. 2. Проблеми організаційно-правового забезпечення управління в галузі використання, відтворення та охорони земель. 3. Проблеми планування використання земель як функції управління у галузі використання відтворення та охорони земель. 4. Проблеми здійснення землеустрою як функції управління у галузі використання, відтворення та охорони земель. 5. Проблеми здійснення контролю за використанням та охороною земель як функції управління у галузі використання, відтворення та охорони земель. 6. Проблема ведення державного земельного кадастру як функції управління у галузі використання, відтворення та охорони земель.	-/-	2/2		14/40	1-4
Тема 6. Проблеми відповідальності в земельному праві України 1. Проблеми відповідальності як засобу реалізації земельного права: поняття і форми. 2. Проблеми юридичної відповідальності за земельні правопорушення. 3. Особливості застосування різних видів відповідальності за земельні правопорушення.	2/-	4/2		6/24	1-4
Тема 7. Проблеми правових режимів окремих категорій земель. 1. Проблеми поняття та особливості правового режиму земель сільськогосподарського призначення. 2. Проблеми поняття та особливості правового режиму земель населених пунктів. 3. Особливості правового режиму земель природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного призначення. 4. Проблеми поняття та особливості правового	2/2	4/4		4/18	1-4

режиму земель оздоровчого та рекреаційного призначення. 5. Проблеми поняття та особливості правового режиму земель історико-культурного призначення. 6. Особливості правового режиму земель лісгосподарського призначення. 7. Проблеми правового режиму земель водного фонду.					
Всього	12/ 8	24/8		54/ 134	
Весняний 2 семестр					
	Лк	П.з / семін. з	.		
Тема 1. Проблеми формування еколого-правової науки та освіти в сучасних умовах 4. Наукові концепції взаємодії суспільства і природи в умовах соціально-екологічної кризи та їх вплив на формування науки екологічного права. 5. Генетичні засади суспільної екологічної саморегуляції у правосвідомості Українського народу. 6. Формування відновлювальної (відтворювальної) форми взаємодії суспільства і природи на засадах положень Концепції сталого розвитку. 7. Стратегія національної екологічної політики як державно-правовий засіб оптимізації форм взаємодії суспільства і природи	2	-	4	1,3,5.	
Тема 2. Світоглядні та науково-методологічні проблеми формування екологічного права 1. Науково-правові засади становлення екологічного права. 2. Особливості предмета і метода екологічного права як основних критеріїв виділення його в окрему галузь права. 3. Диференціація, інтеграція та комплексність як тенденції щодо розвитку екологічного права. 4. Співвідношення екологічного права та законодавства. 5. Проблеми систематизації екологічного законодавства в сучасних умовах.		2	4	1,3,5. .	
Тема 3. Проблеми правового забезпечення охорони надр 1. Історико-правові засади розвитку законодавства про охорону надр 2. Стан, сутність та перспективи розвитку сучасного нормативно-правового забезпечення охорони надр. 3. Надра як об'єкт правової охорони	2	2	4	1,3,5.	
Тема 4. Стан сучасного правового забезпечення охорони вод 1. Історико-правові засади розвитку законодавства у сфері охорони вод. 2. Стан сучасного правового забезпечення охорони вод. 3. Особливості юридичної відповідальності за порушення законодавства у сфері охорони вод.	2	2	6	1.2.3.	
Тема 5. Проблеми правового забезпечення охорони тваринного світу. 1. Стан, сутність та перспективи розвитку сучасного нормативно-правового забезпечення заходів охорони	2	2	6	1.2.3.4.5.	

тваринного світу. 2. Особливості юридичної відповідальності за порушення законодавства у галузі охорони тваринного світу та середовища його перебування як об'єкт правової охорони				
Тема 6. Проблеми правового забезпечення охорони атмосферного повітря, озонового шару та клімату 1. Атмосферне повітря, озоновий шар і клімат як об'єкти еколого-правової охорони. 2. Правова охорона озонового шару і клімату	-	2	6	1.2.3.4.
Тема 7. Проблеми правового забезпечення охорони навколишнього природного середовища при поводженні з відходами 1. Загальна характеристика правового регулювання у сфері поводження з відходами 2. Особливості правової охорони довкілля при поводженні з відходами виробництва та споживання, радіоактивними відходами 3. Особливості юридичної відповідальності у сфері охорони навколишнього природного середовища при поводженні з відходами	2	2	6	1,2.3,4,
Всього	12	12	36	

4. МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ ТА НАВЧАННЯ

ДРН	Методи викладання (робота, що буде проведена викладачем під час аудиторних занять, консультацій)	Кількість годин	Методи навчання (які види навчальної діяльності має виконати студент самостійно)	Кількість годин
ДРН1. Вільно оперувати понятійно-категоріальним апаратом у сфері екологічного та земельного права, застосовувати їх при проведенні наукових та науково-практичних досліджень.	<i>Лекції-візуалізації</i>	10/6	<i>Усне опитування</i>	20/30
ДРН2. Юридично грамотно та аргументовано захищати певне правове рішення, викладати його в усній та письмовій формі	<i>Обговорення на заняттях, тематична дискусія, рішення ситуативних задач</i>	10/2	<i>Усне опитування, модульний контроль</i>	10/20
ДРН3. Самостійно застосовувати відповідні положення актів чинного законодавства та матеріали судової практики при розв'язанні ситуаційних завдань в межах запропонованої конкретної практичної ситуації.	<i>Аналіз конкретних ситуацій (Case-study)</i>	10/2	<i>Колоквіум</i>	20/30
ДНР 4. Використовувати чинне екологічне та земельне законодавство для	<i>Аналіз конкретних ситуацій (Case-study)</i>	10/2	<i>Реферат презентація</i>	10/20

розширення свого правового кругозору, правової культури та вирішення проблемних питань, що виникають у практичній діяльності.				
ДРН 5. Демонструвати знання для вирішення практичних завдань, пов'язаних із збереженням природних ресурсів, забезпеченням удосконалення відповідних правових механізмів, зокрема за умов посилення європейської та міжнародної інтеграції України, розвитку ринкових відносин, утвердження рівності різних форм власності на землю	<i>Індивідуальна дослідницька робота</i>	10/4	<i>Презентація – захист</i>	20/30
ДРН 6. Виявляти недосконалість окремих норм і проблеми у їх застосуванні, знаходити шляхи їх вирішення; орієнтуватись у напрямках розвитку земельних відносин.	<i>тематична дискусія</i>	10	<i>Вирішення правових ситуацій-кейсів</i>	10/14
Всього		60/16		90/134

5. ОЦІНЮВАННЯ ЗА ОСВІТНІМ КОМПОНЕНТОМ

5.1. Діагностичне оцінювання (зазначається за потреби)

5.2. Сумативне оцінювання

5.2.1. Для оцінювання очікуваних результатів навчання передбачено

№	Методи сумативного оцінювання Осінній 1 семестр (іспит)	Бали / Вага у загальній оцінці	Дата складання
1	Модуль 1 (теми 1-4)	35 балів/35%	До 5 тиждень
1.1.	Усні опитування (кожне практичне заняття)	5 балів /5%	щотижня
1.2.	Аналіз конкретних ситуацій (Case-study) по кожній темі	5 балів /5%	щотижня
1.3.	Колоквіум (тема 4)	5 балів /5%	щотижня
1.4	Тестування або презентації студентів	10 балів /10%	до 5 тижня
1.5	Модульний контроль (тест множинного вибору)	10 балів /10%	за розкладом
2.	Модуль 2 (теми 5-7)	35 балів/35%	До 11 тижня
2.1	Усні опитування (кожне практичне заняття)	5 балів /5%	щотижня
2.2	Аналіз конкретних ситуацій (Case-study) по кожній темі	5 балів /5%	щотижня
2.3.	Колоквіум (тема 7)	5 балів /5%	щотижня
2.4	Тестування або презентації студентів	10 балів /10%	до 11 тижня
2.5	Модульний контроль (тест множинного вибору)	10 балів /10%	за розкладом
3	Іспит	30 балів/30%	За розкладом

№	Методи сумативного оцінювання Весняний 2 семестр (іспит)	Бали / Вага у загальній оцінці	Дата складання
---	--	--------------------------------	----------------

1	Модуль 1 (теми 1-7)	70 балів/70%	До 5тиждень
1.1.	Усні опитування (кожне практичне заняття)	5 балів /5%	щотижня
1.2.	Аналіз конкретних ситуацій (Case-study) по кожній темі	10 балів /5%	щотижня
1.3	Колоквіум (тема 7)	15 балів /10%	За розкладом
1.4	Індивідуальна дослідницька робота (підготовка, презентація, захист)	15 балів /5%	До 11 тижня
1.5	Модульний контроль (тест множинного вибору)	25 балів /25%	За розкладом
2	Іспит	30 балів/30%	За розкладом

5.2.2.Критерії оцінювання

Компонент ²	Незадовільно	Задовільно	Добре	Відмінно ³
Усні опитування	0-1 бал <i>Вимоги щодо завдання не виконано</i>	2-3 бали <i>Більшість вимог виконано, але окремі складові відсутні або недостатньо розкрити, відсутній аналіз інших підходів до питання</i>	4 бали <i>Виконано усі вимоги завдання</i>	5 балів <i>Виконано усі вимоги завдання, продемонстровано, вдумливість, запропоновано власне вирішення проблеми</i>
Колоквіум	0-8 бал <i>Теоретичні відповіді не точні не вірні</i>	9-11балів <i>Відповіді надані не на всі питання колоквиуму,</i>	12-14 балів <i>Завдання виконані з незначними помилками, студент не достатньо орієнтується в теоретичному матеріалі</i>	15 балів <i>Всі завдання виконано, студент добре орієнтується в теоретичному матеріалі</i>
Аналіз конкретних ситуацій (Case-study)	<5 балів <i>Вимоги щодо завдання не виконано</i>	6-7 балів <i>Більшість вимог виконано, але окремі складові відсутні або недостатньо розкрити, відсутній аналіз інших підходів до питання</i>	8-9 балів <i>Виконано усі вимоги завдання</i>	10 балів <i>Виконано усі вимоги завдання, продемонстровано, вдумливість, запропоновано власне вирішення проблеми</i>
Індивідуальна дослідницька робота (підготовка, презентація, захист)	<7 балів <i>Вимоги щодо завдання не виконано</i>	7-12 балів <i>Більшість вимог виконано, але окремі складові відсутні або недостатньо розкрити, відсутній аналіз інших підходів до питання</i>	13-14 балів <i>Виконано усі вимоги завдання</i>	15 балів <i>Виконано усі вимоги завдання, продемонстровано, вдумливість, запропоновано власне вирішення проблеми</i>
Модульний контроль (тест множинного вибору)	0-15 балів <i>Залежить від кількості вірних відповідей на</i>	16-19 балів <i>Залежить від кількості вірних відповідей на</i>	20-23 балів <i>Залежить від кількості вірних відповідей на</i>	24-25 балів <i>Залежить від кількості вірних відповідей на тест</i>

² Зазначити компонент сумативного оцінювання

³ Зазначити розподіл балів та критерії, що зумовлюють рівень оцінки

	<i>тест</i>	<i>тест</i>	<i>тест</i>	
Іспит	<i>0-4 балів</i>	<i>5-14 балів</i>	<i>15-27 балів</i>	<i>28-30 балів</i>
	<i>Студент недостатньо орієнтується в теоретичному завданні не виконано</i>	<i>Студент недостатньо орієнтується в теоретичному матеріалі, завдання виконано з помилками</i>	<i>Студент достатньо орієнтується в теоретичному матеріалі, завдання виконано</i>	<i>Студент гарно орієнтується в теоретичному матеріалі, завдання виконано</i>

5.3. Формативне оцінювання:

Для оцінювання поточного прогресу у навчанні та розуміння напрямів подальшого удосконалення передбачено

№	Елементи формативного оцінювання	Дата
1	Опитування та усні коментарі викладача за його результатами	На кожному практичному занятті
2	Обговорення та взаємооцінювання студентами виконаних практичних завдань	на практичних заняттях
3	Настанови викладачів в процесі виконання практичних завдань	На консультаціях
4	Усний зворотній зв'язок від викладача та студентів після презентації робіт	1-11 тиждень
5	Оцінювання результатів колоквиуму	5,11 тиждень
6	Оцінювання письмових/електронних робіт	5,12 тиждень

Шкала оцінювання, що діє в Сумському національному аграрному університеті

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	
	для іспиту	для заліку
90 – 100	відмінно	зараховано
82-89	добре	
75-81		
69-74		
60-68	задовільно	
35-59	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

6. НАВЧАЛЬНІ РЕСУРСИ (ЛІТЕРАТУРА)

НОРМАТИВНІ АКТИ

1. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (
2. Земельний кодекс України : Закон України від 25.10.2001 № 2768-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14#Text>
3. Кодекс України про надра : Закон України від 27.07.1994 № 132/94-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/132/94-%D0%B2%D1%80#Text>
4. Водний кодекс України : Закон України від 06.06.1995 № 213/95-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/213/95-%D0%B2%D1%80#Text>

5. Лісовий кодекс України : Закон України від 21.01.1994 № 3852-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3852-12#Text>
6. Кодекс України про адміністративні правопорушення : Закон України від 07.12.1984 № 8073-X. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>
7. Кримінальний кодекс України : Закон України від 05.04.2001 № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>
8. Цивільний кодекс України : Закон України від 16.01.2003 № 435-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>
9. Про охорону навколишнього природного середовища : Закон України від 25.06.1991 № 1264-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1264-12#Text>
10. Про оренду землі : Закон України від 06.10.1998 № 161-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/161-14#Text>
11. Про охорону земель : Закон України від 19.06.2003 № 962-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/962-15#Text>
12. Про рослинний світ : Закон України від 09.04.1999 № 591-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/591-14#Text>
13. Про тваринний світ : Закон України від 13.12.2001 № 2894-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2894-14#Text>
14. Про Червону книгу України : Закон України від 07.02.2002 № 3055-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3055-14#Text>
15. Про природно-заповідний фонд України : Закон України від 16.06.1992 № 2456-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-12#Text>
16. Про охорону атмосферного повітря : Закон України від 16.10.1992 № 2707-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2707-12#Text>
17. Про екологічний аудит : Закон України від 24.06.2004 № 1862-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1862-15#Text>
18. Про зону надзвичайної екологічної ситуації : Закон України від 13.07.2000 № 1908-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1908-14#Text>
19. Про розмір компенсації за незаконне добування, знищення або пошкодження видів тваринного і рослинного світу, занесених до Червоної книги України, а також за знищення чи погіршення середовища їх перебування (зростання) : постанова Кабінету Міністрів України від 07.11.2012 № 1030. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1030-2012-%D0%BF#Text>
20. Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року : Закон України від 28.02.2019 № 2697-VIII. Урядовий кур'єр. 2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2697-19#Text>
21. Про оцінку впливу на довкілля : Закон України від 23.05.2017 № 2059-VIII // Відомості Верховної Ради України. 2017. № 29. Ст. 315. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2059-19#Text>
22. Про затвердження Методики розрахунку неорганізованих викидів забруднюючих речовин або суміші таких речовин в атмосферне повітря внаслідок виникнення надзвичайних ситуацій та/або під час дії воєнного стану та визначення розмірів завданої шкоди : наказ Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України від 13.04.2022 № 175. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0433-22#Text>
23. Про затвердження Методики визначення шкоди та збитків, завданих земельному фонду України внаслідок збройної агресії Російської Федерації : наказ Міністерства аграрної політики та продовольства України від 18.05.2022 № 295. URL: <https://minagro.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennya-metodiki-viznachennya-shkodi-ta-zbitkiv-zavdanih-zemelnomu-fondu-ukrayini-vnaslidok-zbrojnoyi-agresiyi-rosijskoyi-federaciyi>
24. Про затвердження Методики визначення розміру шкоди, завданої землі, ґрунтам внаслідок надзвичайних ситуацій та/або збройної агресії та бойових дій під час дії воєнного

стану : наказ Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України від 04.04.2022 № 167. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0406-22#Text>

25. Про основні засади примусового вилучення в Україні об'єктів права власності Російської Федерації та її резидентів : Закон України від 03.03.2022 № 2116-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2116-20#Text>

26. Конвенція про доступ до інформації, участь громадськості в процесі прийняття рішень та доступ до правосуддя з питань, що стосуються довкілля : міжнародний документ від 25.06.1998. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_015#Text

Основна:

1. Земельне право : підручник / за ред. М. В. Шульги. - 3-тє вид., доп. і перероб. - Харків : Юрайт, 2023. - 592 с.
2. Земельне право: конспект лекцій / уклад.: М.В. Шульга, С.В. Шарапова, Т.В. Лісова та ін. - Харків: Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2022. - 144 с.
3. Земельне право: конспект лекцій [електронний ресурс] / уклад.: М.В. Шульга, С.В. Шарапова, Т.В. Лісова та ін. Харків: Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2022. 144 с. URL: <http://77.244.44.2/materials/list.php>
4. Земельні спори: конспект лекцій [електронний ресурс] / уклад.: М. В. Шульга І. В. Ігнатенко, Д. М. Данілік та ін. Харків: Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2022. 146 с. URL: <http://77.244.44.2/materials/list.php>
5. Екологічне право: підручник / [А.П. Гетьман, Г.В. Анісімова, Є.П. Суєтнов ін.] ; за ред. А.П. Гетьмана. Харків : Право, 2024. 1008 с.
6. Краснова М. В., Краснова Ю. А. Екологічне право України. Спеціальна та особлива частина: підручник. Київ: НУБіП України 2023. 278 с.
7. Екологічне право у схемах та визначеннях : навч. посібник / кол. авт. ; за заг. ред. д-ра юрид. наук, доц. К. Р. Резворович. Дніпро, 2022. 188 с.
8. Лісовський П. М., Лісовська Ю. П. Екологічне право України: воєнний екоцид та заходи протидії. Київ : Кондор, 2025. 164 с.
9. Кодекс України про надра. Науково-практичний коментар / М. О. Лаврінок, М. Ю. Камаса. Харків : Право, 2025. 1000 с.
10. Організація та управління природоохоронною діяльністю : підручник / І. М. Трус, М. М. Твердохліб, М. Д. Гомеля. Київ : КПП ім. Ігоря Сікорського, 2024. 411 с.

Методична література:

1. Актуальні проблеми екологічного та земельного права [Текст] : методичні вказівки до самостійної роботи з курсу для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти зі спеціальності 081 "Право" за освітньо-науковою програмою "Право" / укл.: В. В. Стрельник, В. В. Нежевело. Суми : СНАУ, 2023
2. Актуальні проблеми екологічного та земельного права [Текст] : методичні вказівки щодо проведення практичних занять для здобувачів всіх рівнів вищої освіти зі спеціальності 081 «Право» / уклад.: В. В. Стрельник, В. В. Нежевело, 2024. 38с.
3. Актуальні проблеми екологічного та земельного права [електронний ресурс] : конспект лекцій для здобувачів усіх рівнів вищої освіти за спеціальністю 081 «Право» денної і заочної форм навчання / уклад.: В. В. Стрельник, В. В. Нежевело: Суми, 2025. 160 с

Спеціальна:

1. Сучасні теоретичні та прикладні засади права природокористування в національній еколого-правовій доктрині : монографія / за заг. ред. А. П. Гетьмана. Харків : Право, 2023. 516 с

2. Аграрне та земельне право України: сучасна парадигма і перспективи розвитку: колективна монографія / за ред. д.ю.н., проф. А. П. Гетьмана та д.ю.н., проф. Т. В. Курман. Харків: Юрайт, 2022. 576 с.
3. Державна реєстрація речових прав на земельні ділянки: конспект лекцій [електронний ресурс] / уклад.: М. В. Шульга С. В. Хомінець, Д. М. Данілік та ін. Харків: Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2022. 138 с. URL: <http://77.244.44.2/materials/list.php>
4. Нежевело В.В. Актуальні питання публічного адміністрування у сфері користування землями в межах функціонування ринку земель сільськогосподарського призначення в Україні (сучасні проблеми та шляхи вдосконалення). *Krakowskie Studia Małopolskie*. Issue 2022, Volume 3(35), 2022, P.136-148. URL: <https://czasopisma.marszalek.com.pl/images/pliki/ksm/35/ksm3508.pdf>
5. Нежевело В.В. Актуальні питання публічного адміністрування у сфері користування землями в межах функціонування ринку земель сільськогосподарського призначення в Україні (сучасні проблеми та шляхи вдосконалення). *Krakowskie Studia Małopolskie*. Issue 2022, Volume 3(35), 2022, P.136-148. URL: <https://czasopisma.marszalek.com.pl/images/pliki/ksm/35/ksm3508.pdf>
6. Valentyna Nezhevelo. Characteristics of Participants in Public Administration Relations in the Sphere of Land Use of State and Municipal Ownership in Ukraine on the Basis of Ukrainian Legislation (Journal of International Legal Communication) 8(1), 18-26. JILC. <https://doi.org/10.32612/uw.27201643.2023.8.1.pp.18-26>; <https://jilc.e-science.space/wp-content/uploads/2023/06/JILS-2023-8-1-018-026-Nezhevelo.pdf> (<https://jilc.uw.edu.pl/2023/08/30/jilc-vol-8-no-1-april-2023/>)
7. Нежевело В.В., Роговенко О.В., Петрова Н.О., Мироненко А.О., Розвиток земельних відносин у контексті реформування місцевого самоврядування. Науковий вісник Ужгородського Національного Університету. 2023. Серія ПРАВО. Випуск 78: частина 1. С. 359-363. URL: https://visnyk-juris-uzhnu.com/wp-content/uploads/2023/07/78_part-1.pdf
8. Bogdan Derevyanko, Mykola Lohvynenko, Valentyna Nezhevelo, Liudmyla Nikolenko, Nadiia Zahrisheva. Legal Foundations for Resolving Land Disputes Through Mediation as An Alternative Dispute Resolution Method. *European Energy and Environmental Law Review*, Volume 32, Issue 5 (2023) pp. 248 – 256. URL: [https://kluwerlawonline.com/journalarticle/European+Energy+and+Environmental+Law+Review/3.2.5%20\[pre-publication\]/EELR2023014](https://kluwerlawonline.com/journalarticle/European+Energy+and+Environmental+Law+Review/3.2.5%20[pre-publication]/EELR2023014)
9. Нежевело В. В., Урютін О. В. Особливості застосування «мовчазної згоди» як конструктивного елементу принципу правової визначеності при реалізації права на безоплатну приватизацію земельних ділянок. *Актуальні проблеми політики*. 2024. Вип. 73. С. 181-185. URL: http://www.app.nuoua.od.ua/archive/73_2024/28.pdf
10. Horban O., Horbachova K., Nezhevelo V., Rud Y., Petrova N.. Labour relations in law enforcement agencies on the example of the prosecutor's office: A comparative analysis of Ukraine and other countries. *Revista da Defensoria Pública do Distrito Federal*, vol. 6, n. 3, 2024, p.p.15-38. URL: <https://revista.defensoria.df.gov.br/revista/index.php/revista/article/view/296/359> (<https://revista.defensoria.df.gov.br/revista/index.php/revista%22>)
11. Нежевело В.В. Безоплатна приватизація земель та викуп ділянок отриманих на праві постійного користування, як способи реалізації прав на землю: проблемні аспекти. Науковий Вісник Ужгородського Національного Університету. Серія ПРАВО. 2024. Випуск 84: частина 2. С. 223-227. URL: <https://visnyk-juris-uzhnu.com/wp-content/uploads/2024/08/84-part-2.pdf>
12. Нежевело В.В., Хвостик Я.В., Розвиток земельних відносин в Україні, в контексті охорони земель в умовах воєнного стану. Науковий вісник Ужгородського Національного

- Університету, 2025. Серія ПРАВО. Випуск 91: частина 2. С. 232-236. Режим доступу: <https://visnyk-juris-uzhnu.com/wp-content/uploads/2025/11/91-part-2-1.pdf>
13. Ляш І.М., Нежевело В.В., Практичні аспекти та особливості застосування принципів публічного адміністрування у сфері користування землями державної та комунальної форм власності. Науковий Вісник Ужгородського Національного Університету. 2025. Серія ПРАВО. Випуск 89: частина 2. С. 286-292. Режим доступу: <https://visnyk-juris-uzhnu.com/wp-content/uploads/2025/07/89-part-2.pdf>
14. Стрельник В., Райденко Б., Вечорка Ю. Удосконалення механізму управління земельними ресурсами населених пунктів. *Науковий вісник Ужгородського Національного Університету*, Серія ПРАВО. Випуск 86. 2024 DOI: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2024.86.3.29>
15. Стрельник В. В. Земельно-майнові права та законні інтереси учасників земельно-орендних правовідносин і їх судовий захист. *Науковий вісник публічного та приватного права* №4, 2024 DOI <https://doi.org/10.32844/2618-1258.2024.4.8>
16. Стрельник В.В., Чурилова Т.М. Проблеми відшкодування шкоди навколишньому середовищу України, завданої збройною агресією Російської Федерації. *Екологічне право*. 2022, № 3, URL: <http://www.ecolaw.idpnan.kyiv.ua/2022>
17. Стрельник В.В., Ємець Н. О. Питання поводження з медичними відходами в Україні. *Приватне та публічне право*, 2022 №3 URL:<http://pp-law.in.ua/index.php/2022>
18. Strelnyk V., Rohovenko O. Subjects of the evidentiary process and their peculiarities in cases regarding the protection of property rights in the field of land relations (for example, lease, easement, superficies and emphytheusis) *Право і суспільство*, № 4, 2023, с.121-129 DOI: <https://doi.org/10.32842/2078-3736/2023.4.18>
19. Стрельник В.В., Роговенко О.В. Характеристика земель сільськогосподарського призначення як спеціального об'єкта правового захисту в цивільному судочинстві. *Аналітично-порівняльне правознавство*, 2023. № 3. DOI: <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2023.03.21>
20. Strelnyk, V.V. The issue of legal responsibility of the Russian Federation for offenses in the field of environmental protection: international legal aspect. Publishing House “Baltija Publishing”, 2023. p.254-261 DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-331-6-30>
21. Петрова Н.О. Стрельник В.В. Окремі напрями удосконалення правового регулювання діяльності особистих селянських господарств у сфері сільського зеленого туризму. *Юридичний науковий електронний журнал*, 2023 р. №1. DOI <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2023-1/30>
22. Антон ТРЕТЯК, Валентина ТРЕТЯК, Наталія КАПІНОС, Вікторія СТРЕЛЬНИК, Наталія ПЕТРОВА Формування природно-екологічного каркасу землекористування на регіональному рівні в контексті забезпечення екологічної стійкості: методичні та методологічні підходи *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Геологія*. Том 4, № 111. 2025. DOI: <http://doi.org/10.17721/1728-2713.111.11>
23. Kapinos, N., Skliar, Yu., Rybina, O., Strelnyk, V. & Bohinska, L. Planning the Development of Land Use of Territorial Communities by the Method of Ecological and Landscape Design. *International Conference on Urban Infrastructure Sustainable Development and Renovation* (MistoBud-2025). doi:10.1088/1755-1315/1499/1/012059
24. Tretiak, A., Tretiak V., Kapinos, N., Strelnyk, V., Petrova N. (2025). Formation of a natural and ecological framework land use at the regional level: methodological approaches XVIII International Scientific Conference “*Monitoring of Geological Processes and Ecological Condition of the Environment*”. DOI: <https://doi.org/10.3997/2214-4609.2025510046>
25. Viktoriia STRELNYK, Nataliia VOLCHENKO, Nataliia BONDAR, Maryna KUZNETSOVA Legal liability for environmental damage caused by armed conflict: international and national legal aspects (the case of Ukraine) *Revista Jurídica Portucalense* N Especial (2026) DOI: [https://doi.org/10.34625/issn.2183-2705\(39.1\)2026.ic-1](https://doi.org/10.34625/issn.2183-2705(39.1)2026.ic-1)

КОРИСНІ ПОСИЛАННЯ

<http://rada.gov.ua/> – сайт Верховної ради України;
https://supreme.court.gov.ua/supreme/gromadyanam/perelik_sprav/ - Офіційний веб-портал Верховного Суду;
<https://ccu.gov.ua/> - Офіційний веб-портал Конституційного Суду України ;
<https://minjust.gov.ua/> - Офіційний веб-портал Міністерства юстиції України;
<https://land.gov.ua/> - Офіційний сайт Державної служби України з питань геодезії картографії та кадастру;
<http://www.nbu.gov.ua/> – сайт Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського;
<http://www.unidroit.org/> – сайт УНІДРУА;
<http://www.wto.org/> – сайт Світової організації торгівлі;
http://www.law.nyu.edu/library/foreign_intl/ – база посилань Школи права Університету Нью-Йорка;
<http://www.washlaw.edu/forint/> – база посилань Бібліотеки Школи права Університету Уошбурна;
<http://memory.loc.gov/law/GLINv1/GLIN.html> – база посилань Бібліотеки конгресу США;
<http://www.secure.law.cornell.edu/world/> – база посилань Інституту правової інформації Корнельської школи права.

Бібліотеки

1. Адреси Web- серверів національних і українських бібліотек - <http://nbuv.gov.ua/internet/libweb.html>
2. Адреси електронної пошти бібліотек України - <http://www.lucl.kiev.ua/win/adresf.html>
3. Бібліотека Верховної Ради України - <http://www.rada.kiev.ua>
4. Наукова бібліотека Сумського національного аграрного університету - <https://library.snau.edu.ua/>
5. Бібліотеки Дніпропетровського національного університету – <http://www/comci.dsr.lp.ua/DSU/libraries>
6. Бібліотека Сумського державного університету - <http://www.sumdu.edu.ua/pages/library/>
7. Державна бібліотека України для юнацтва - <http://www.ukrlibworld.kiev.ua/uni/>
8. Державна науково-технічна бібліотека України - <http://www.gntb.n-t.org>
9. Електронна бібліотека Київського національного університету імені Тараса Шевченка - <http://www.scilib.univ.kiev.ua>
10. Львівська наукова бібліотека ім. В. Стефаника - <http://www.lsl.lviv.ua>
11. Наукова бібліотека ім. М. Максимовича Київського національного університету імені Тараса Шевченка - <http://www.lib-du.univ.kiev.ua>
12. Наукова бібліотека Національного університету Києво-Могилянська академія - <http://www.ukma.kiev.ua>
13. Наукова бібліотека Таврійського національного університету - <http://www.lib.crimea.edu>
14. Наукова бібліотека Тернопільського державного технічного університету імені Івана Пулюя - <http://www.tu.edu.ua/library/>
15. Науково-технічна бібліотека Національного технічного університету України. Київський політехнічний університет - <http://www.library.ntu-kpi.kiev.ua>
16. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського - <http://www.nbu.gov.ua>
17. Національна парламентська бібліотека України - <http://www.nplu.kiev.ua>
18. Публічна бібліотека ім. Лесі Українки - <http://www.lucl.kiev.ua>
19. Центральна наукова бібліотека Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна - <http://www.univer.kharkov.ua>